

УДК 633.367.3

А. Т. Фартушняк, кандидат сільськогосподарських наук

ННЦ «Інститут землеробства УААН»

СЕЛЕКЦІЯ БІЛОГО КОРМОВОГО ЛЮПИНУ НА СКОРОСТИГЛІСТЬ

Наведені результати селекції білого люпину на скоростиглість.

Ключові слова: люпин, селекція, алкалоїд, білок.

Важлива роль у вирішенні проблеми рослинного білка належить безалкалоїдному білому кормовому люпину. Кормові якості люпину характеризують його як цінну кормову культуру, що одночасно вирішує питання створення кормової бази для тваринництва і покращання родючості ґрунтів. Однією із важливих задач є створення скоростиглих сортів білого кормового люпину, що дозрівають в кінці літа і можуть бути використані як попередник для озимих культур.

Матеріали і методи досліджень. У ННЦ «Інститут землеробства УААН» проводиться селекційна робота зі створення скоростиглих сортів білого кормового люпину інтенсивного типу. Вихідний селекційний матеріал отримуємо методом гібридизації з використанням створених раніше індивідуальних мутантів та шляхом доборів. В основу селекції покладено метод поліпшуючого індивідуального добору.

Результати досліджень. У результаті проведеної роботи створено скоростиглий сорт білого кормового люпину Серпневий, який проходить державне сортовипробування в 2004-2005 роках і внесений до Реєстру сортів рослин України з 2006 року. Результати проведених випробувань свідчать про те, що сорт забезпечує врожайність зерна на рівні зареєстрованих сортів білого кормового люпину і при цьому дозріває на 7-10 днів раніше стандарту.

Сорт Серпневий створений методом гібридизації з подальшим індивідуальним добором за ознакою скоростиглості. Відноситься до групи скоростиглих (вегетаційний період 100-105 днів), що дає змогу збирати в умовах Лісостепу і Полісся врожай насіння в кінці серпня без досушки зерна і може бути добрим попередником для озимих культур. Врожай насіння сорт забезпечує, в основному, за рахунок насіння центральної китиці і складає 39-40 ц/га, вміст білка – 39,9%, жиру – 11,2%, алкалоїдів в зер-

© Фартушняк А.Т., 2006

ні – 0,015%, в зеленій масі – 0,009%. Маса 1000 насінин 340-350 грам. За результатами державного сортовипробування сорт білого кормового люпину Серпневий внесено до Реєстру сортів рослин України на 2006 рік.

У 2005 році передано до державного сортовипробування новий скоростиглий сорт білого кормового люпину Макарівський. Сорт створено шляхом схрещування гібридної лінії 2247 з сортом Олешка та подальшим індивідуальним добором.

Сорт скоростиглий (вегетаційний період 100-106 днів), високоврожайний по зерну і зеленій масі. Урожай зерна – 40,1 ц/га, зеленої маси – 500-650 ц/га. Вміст білка в зерні – 39,7%, в сухій речовині – 20,1%, вміст жиру в зерні – 10,5%. Маса 1000 насінин – 290-310 грам, вміст алкалоїдів в зерні – 0,017%, в зеленій масі – 0,010%. Сорт Макарівський пропонується для вирощування на зерно і зелену масу в поліській і лісостеповій зонах України.

Висновки. Впровадження нових скоростиглих сортів білого кормового люпину – це шлях до підвищення родючості ґрунтів і отримання якісного кондиційного насіння в умовах Полісся і Лісостепу України.